

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izjemati nedelje in praznike.

Inserat: do 9 pett vrt 1 D, od 10—15 pett vrt 1 D 50 n, večji inserati pett vrt 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici pett vrt 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrt 30 D; žentlne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih in 11 objav naprej. — Inseratni dave posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se pritoži znamen za odgovor.

Upravnistvo "Slov. Naroda" in "Narodna tiskarna" Knaflova ulica 5, priljeno. — Telefon št. 304.

Upravnistvo "Slov. Naroda" Knaflova ulica 5, L nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema in podpisane in zadetno frankovane.

Rokopisov se ne vraca.

Posamezna številka:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—

v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1-25

Poština plačana v gotovini.

Slovenski Narod velja:	V Jugoslaviji		
	v Ljubljani	po pošti	v inozemstvu
12 mesec	Din 120—	Din 144—	Din 216—
6	• 60—	• 72—	• 108—
3	• 30—	• 36—	• 54—
1	• 10—	• 12—	• 18—

Pri morebitnem povisjanju se ima daljša naročniška doplačati.

Novi naročniki naj pošljajo v prvič naročino vedno po nakaznicu.

Na samo pismena naročila brez poslatke denaria s' ne moremo oziati.

Sporazum ali amputacija, to je vprašanje.

Kakor vse kaže, je državna križa stopila v štadij, ki daje samo alternativo: ali sporazum ali nasilna sredstva.

Situacijo so najbolj poostrike znane resolucije, ki jih je dne 25. marca sprejela skupščina Radićevih poslancev in taktični sporazum, ki sta ga sklenila za slovenske klerikalce Korošec, za bosanske muslimane pa dr. Spaho s Stjepanom Radićem. Da te resolucije in ustvarjeni revolucionistični blok nista bila delo diplomatske in državninske modrosti, to je uvidel sam Radić, zato je izdal v svojih glasilih novo parolo: povlej na previdno umikanje. Uvidel je, da njegove resolucije ter paket, sklenjen s slovenskimi klerikalci in bosansko-muslimani, ni ugodna baza za to, kar si je želel, namreč da pride na cenen način do odločilnega vpliva ne samo v Hrvatski, marveč v vsi državi. Zato je tudi zvaril za svoje republikanstvo nad vse kurijsko definicijo, ki pravi, da republikanstvo v bistvu ni ničesar drugega, kakor strogo izvedeni — parlamentarizem. Kaj se to pravi? Da je Radić pripravljen, ako ne gre drugače, se odpovedati tudi republikanski ideji, ako bi bilo republikanstvo edina zapreka, ki bi zavirala uresničenje njegovih namenov. Iz tega je razvidno, da zna Radić prav spremno žonglirati z raznimi demagoškimi gesli, pri tem pa je pripravljen jih vsak hip vreči preko krova, ako bi se mu to zdelo koristno. Sebi zvest je ostal v svoji naravnosti fenomenalni nedoslednosti in v svojem takisto skoraj legendarnem veterjanaštvu, v katerem se danes odreka idej in jih zametujo, na katere je še včeraj prisegal in zatrjeval, da je pripravljen za njih uresničenje, če treba, prelit tudi svojo srčno kri.

Radić je torej jel trobiti k splošnemu umiku. Kako bodo v Beogradu sprejeli to najnovejšo Radićovo taktično potezo? Ali bo vladu z odprtimi rokami sprejela prst, ki ga ji od daleč, a prav previdno nudi samozvani prezident seljačke republike? Ni izključeno, da si je malo verjetno. V interesu mirnega političnega razvoja bi bilo celo želeti, da bi se zapleten politični položaj v naši državi razvozal mirnim potom na temelju sporazuma med vladom in Radićevim, na bazi pakta, ki bi enkrat za vselej spravil s sveta hrvatsko-srbski spor. Toda ali si moremo misliti, da bi se v Beogradu z navdušenjem oklepali mezinca, ki ga jim po-

nja Stjepan Radić, ko vendar vedo, da mož prav rad ponuja v spravo svoj prst, nikdar pa ne cele svoje moške roke. Pa tudi predobro že pozna v Beogradu Radićeve metode in trike, da bi se dali že na prvi migracij sprijati na limanice.

Zato je enkrat v Beogradu v političnih krogih na dnevnom redu že vedno poglavje o amputaciji in nasilnih sredstvih, ne pa blagovest o sporazumu. In da to poglavje niso samo fraze, dokazuje predvsem dejstvo, da se celo v poslanskih krogih resno razpravlja o eventualna amputacija in njenih posledicah. Med politiki že celo kroži o vseh podrobnostih izdelana zemljepisna karta o mejah, ki bi inaj ločile kraljevino Srbijo od bodoče hrvatske seljačke republike in od slovenske državice en miniature. Po tem zemljevidu bi tekla meja med Srbijo in Hrvatsko od Virovitice proti Grubišnjemu polju preko Siska do Karlovca, od tu pa ob reki Kolpi navzgor do izvira in od tamkaj do morja. Kakor je iz tega načrta razvidno, bi Radićeva republika ne bila mnogo večja kakor slovenska miniatura država. V nekaterih političnih krogih, ki jih pa ne moreno smatrati za resne, se zatrjuje, da je ta načrt že popolnoma dozorel in da se namerava udejstvovati za vsako ceno. Nekateri celo namigajo, da je ta amputacija v zvezi z gotovimi mednarodnimi dogodki in skrivnostno se šenče, da je beogradska vlada v dogovoru z Mussolinijem, no, seveda zeoli za slučaj, ako bi bilo treba posebnih pacifističnih sredstev pri eventualni operaciji in amputaciji Hrvatske in Slovenije od sedanjega kraljevina. Na teh vseh seveda ni niti trohicke resnice. Značilne pa so za politično mišljenje in čustvovanje, ki je prevladalo v vsej beogradski javnosti.

V kolikor se ne govori o amputaciji, je na dnevnom redu v Beogradu samo že diskusija o nasilnih sredstvih, ki se jih naj uporabi, da se spravi Radićeve Hrvate in Korošecu Slovence in pameti.

Nedeljski »Balkan« n. pr. piše o tem kapitlu tole: »Neki naši Srbi zahtevajo v svojem ogorčenju, da naj Hrvate in Slovence odrinemo od sebe in amputiramo Hrvatsko in Slovenijo od naravnega telesa. O tem ne more biti govora. Ta država je plačana za ceno pol drugega milijona borcev, padlih za svobodo in jedinstvo in to je tako ogromna žr-

tev, da se ne more lahkomiselnod od nje odsekati en del in ako je tudi ta del bolan in okužen. Amputacija je zadnje in skrajno, takoreč obupno sredstvo ozdravljanja. Ali smo doseči upotrebili in izkoristili vsa druga zdravilna sredstva ki so nam na razpolago, da ozdravimo okuženi in oboleni del? Niti enega. Popuščanje ne pomaga, sporazumevanje ne pomaga, gašuliranje masam je opasno. Ljuba Davidović v Svetozar Pribičeviću sta svoje dni protežirala komuniste v blazni veri, da jih bosta pridobil za svojo stranko in za državo. A kaj sta doživel? Doživela sta, da je bila baš njihova stranka primorana jim v imenu države in slobode napovedati vojno. Ali ni sedaj država v istem položaju napram hrvatski republike, v kakršnem je bila napram komunistom? V borbo torej, ne v amputacijo!

V borbo složno, zavestno, zakonito, po potrebi tudi s — strojnimi — cami!

Naj Zagreb vidi svoje ulice malo poškopljene s krvjo, cesar mi sicer ne želim in kar je samo od njega odvisno, da se ne izvrši. Toda v tem sluhaju bi Zagreb hladnokrvne sozialistki in bi končno prišel do rešilnega prenričanja, da je vendar le zanj stokrat boljše, da ostane druga prestolnica velike države nego prvo mesto male državice, ki bi jutri že postala plen vrabčljivih tujcev.

Na sedanji separatizem iz Zagreba in Ljubljane naj se odgovori z uporabo zakona v zaščito države in kazenskega zakona. Kdor bi se še potem skušal buniti, naj se seznaní z vrvjo!

To je po našem globokem prečiščanju najboljše zdravilo za ozdravljenje od bolesti separatizma, a ne amputacije. Skušajmo takoj porabiti ta lek in prepričati se bomo, da bodo rezultati odlični.

Dotlej pa, dokler se bo vršilo to zdravljenje, morajo vse Srbi, vse prijatelji narodnega in državnega jedinstva zapostaviti vsako strankarsko razdrobenost in naj bodo složna podpora v borbi za jedinstvo.«

Danes so torej v ospredju političnih razglabljanj v Beogradu še vedno načrti o nasilnih sredstvih, ki naj ukrote zbesnelega hrvatskega blaka in klerikalnega slovenskega junaka ter ju spravijo k pameti.

Ali smemo to zameriti beogradskim političnim krogom? Star pregovor pravi: Kakor se kriči in gozdu, tako odmeva iz njega. Radićevci in klerikalci zahtevajo razkosanje dr-

zave v tri dele, kar bi pomenjalo začetek razkroja države. Ali se je čuditi, ako na to zahtevo odgovarjajo iz Beograda, naj se ta operacija takoj opravi v najradikalnejši obliki? Beograd se pač zaveda, da znači ustrezti Radićevim in Koroščevim željem toliko, kakor podložiti razkroju nemu procesu samo malo zavora, dejansko pa samo podpreti radičevsko-klerikalno stremljenje, ki imajo ob koncu isti cilj, kakor takojšnja amputacija. Razloček je samo ta, da hočeta Korošec in Radić ta proces izvesti korakoma, stopnjevaje, ker se ne čutita za usodni čin še dovolj pripravljeni in dovolj močni, dočim hočeo gotovi beogradski kro-

gi ta proces izvesti z energično gesto takoj, ker se pač zavedajo svoje moči in pripravljenosti in ker so si svetli, da bi ta operacija bila zanje v danih okolnostih manj občutna in bolj lesta, kakor takrat, ko bi jo diktiral hrvatsko-slovenski duumvirat.

Ako torej pogledamo stvari do dnu, vidimo, da se končni cilji federalističnih bojevnikov Radića in Korošča v bistvu krijejo z nazori in načrti zagovornikov amputacije.

Vzprido tega je, da stališči ojih, ki ljubijo to državo in ji hočeo zagotoviti srečno bodočnost, vnaprej podano napram vsem tem trem strujam: neizprosna borba do končne zmage državne in narodne misli!

O fašizmu.

V Italiji je izšlo pred kratkim obširno delo o fašizmu in njegovem pomenu. To je knjiga Pietra Gorgolinija »Le Fascisme«, prefake de Benito Mussolini. Avtor je častnik italijanske armade in ugledni vodja fašističke gibanja. Mussolini pravi v predgovoru o tej knjigi, da to ni delo pedanta, marveč žurnalista v najboljšem pomenu besede, ki osvaja čitalca radi smera in lahkega sloga in izrazitega predogovora dogodka in njihove predzgodovine. Navajam nekatera zanimiva mesta iz te knjige, ki je vzbudila zanimanje tudi med inozemskimi lisi. O Rusiji piše Gorgolini tako: »Nesrečna velika Rusija, strah nas grabi, če pomislimo o tem, kar se je z njem zgodilo, toda če pozabimo na ta občutek, se poraja v nas neke vrste hvaležnost avtorjem te katastrofe, tegu strašnega vzgleda. Ko smo izvedeli, kaj je pravzaprav sovjetska država, je bila cela Italija ogorčena ter se zavezala za družino, domovino in civilizacijo. Postedica te reakcije (ne pa regres) je bil fašizem. Mi hočemo rešiti našo državo pred lažjo in goljufijo onih, ki jo vodijo s pomočjo fantazije o bodoči nemoguči sreči v gotovo potrubu. Čas je že pozabilci socialistične sanje o tem kar lahko presojajo samo socialisti. Italija se mora odresti socialistima — vsak narod, ki verja v ruski blaki, je obsojen na smrt. Fašizem je zavrgel živilsko formulo, da mora ena polovica Slovencev uničiti drugo. Dalje govori o agrarni reformi. 1919 leta je socialistična propaganda v slabost vlade privela Italijo do tega, da je sprejela principe ruske agrarne reforme. Zemlja (latifundij in veleposestva) je bila nasilno razdeljena, osebne lastnine niso več upoštevane, različne nacionalizacije in municipalizacije so uničile poljedelstvo. Italijanski kmeti, ki so podkupili kot ruskega z obljubami »zemljice« na tuj račun in privlačljivimi »iluminacijami« kadetskoga Žida Herzzensteina, je pograbil zemljo in postal stromašen. Italiji je pretila lakota. Fašizem, ki uvažuje lastino, ne dopušča nobenega ropstva. Fašizem razume socijalni pomen zemlje. On je sovražnik latifundij, če se nahaja v

zanemarjenem stanju, ki zapušča ogromna polja neobdelana in če se ne izvršuje državljanska dolžnost — pomagati narodu z lastnimi močmi do blagostanja. Lastniki latifundij, ki ne obdelujejo svojega posestva in ne služijo posredno ali neposredno interesom poljedelstva, morajo izgubiti pravico do zemlje. Fašizem je zvest tezam rimskega prava, smatra, da ima lastninska pravica po posledico obvezno napram državi. Razkosanje veleposestev je še bolj nevarno kot latifundizem. Veleposestva zahtevajo pri maksimalnem proizvajaljanju minimalne stroške. Ni jih mogoče razkosati, ne da bi se s tem povečali izdatki in znižala njihova produktivnost, kar pomeni škodo za poljedelstvo sploh. Poleg tega veleposestva da je zlasti sosednina maljnim posestvom in omogoča pravilno izkoriscenje dela starcev, žensk in otrok. Obstoje posestva, ki jih lahko primerimo s tovarnami. Prehod k manjšim posestvom je mogoč samo polagoma, brez prenagljajenja in velikih stroškov. Lastnike veleposestev se zahtevajo pri maksimalnem proizvajaljanju minimalne stroške. Veleposestev je socijalizem takoj zmešal, da so bili prvotno sami pripravljeni oddati svojo zemljo. Če bi bili socialisti boli pametni, bi jim bila lahko dejali: država potrebuje zemljo za osiguranje svojega obstoja, dali vam bomo odškodnino za vaše izgube. Kar pa se tiče majhnih posestev, se jih sploh ne mislimo dotakniti. Mesto tega pa so socialisti začeli propagirati ruski kolektivizem. Kam je to privelo državo, je splošno znano. Socijalizem na praksi poljedelstva je prisilil mnoge italijanske seljake, da so zbežali s svoje zemlje. Nasilni sindikat je prešel v zavrgel živilsko formulo, da mora ena polovica Slovencev uničiti drugo. Dalje govori o agrarni reformi. 1919 leta je socialistična propaganda v slabost vlade privela Italijo do tega, da je sprejela principe ruske agrarne reforme. Zemlja (latifundij in veleposestva) je bila nasilno razdeljena, osebne lastnine niso več upoštevane, različne nacionalizacije in municipalizacije so uničile poljedelstvo. Italijanski kmeti, ki so podkupili kot ruskega z obljubami »zemljice« na tuj račun in privlačljivimi »iluminacijami« kadetskoga Žida Herzzensteina, je pograbil zemljo in postal stromašen. Italiji je pretila lakota. Fašizem, ki uvažuje lastino, ne dopušča nobenega ropstva. Fašizem razume socijalni pomen zemlje. On je sovražnik latifundij, če se nahaja v

njen pogovor je imel skrbno pripravljen cilj in samo ta cilj. Želela je napraviti na svoji dve spremiščevalki popolni vtip svojega skepticizma, da se bo obema zdelo samo ob sebi umljivo, če bo hotela na vsak način podvrači Celijo nastrešljemu opazovanju. Dež je prenehel in pili so kavo na hotelski terasi. Na gospo Dauvray je pogovor z Adelom Tacé zelo mučno vplival. Imela je naravnost misjonarsko gorečnost fanatika.

»Upam, Adela, da vas bomo prepričali. Da, bomo vas. O, prepričana sem, da vas bomo. Njen glas se je mrzlično tresel.

Adela je prenehala za trenotek s svojim zbadanjem.

»Čisto rada bi verjela,« je dejala, »toda ne morem. Zanimam se, da. Saj vide, kako sem stvar študirala. Toda verjeti pa ne morem, Čula sem povesti, na kak način se vrše take stvari — povesti, pri katerih sem se smejava. Ne morem pomagati. Varanje je tako lahko. Mlado dekle, ki nosi črno obleko, ki ne sme sumeti; obleka je vedno črna, kaj ne? Kajti bela obleka bi se v tem lahko videla. Seboj ima pajčol ali tenčico, s katero si ovije glavo, če je le nekoliko spretna, in pa par mehkih domačih čevljev, ki so neslišni in ki jih postavi kam v kot in nato ugasnejo luči — Adela je pretrgala svoj gorov in komično zmignila z ramami. »Sicer pa kaj! Nočem

Gorgolini brani fašizem pred obrekovalci, ki mu pripisujejo nasilja. »Da, na smrt smo odgovarjali s smrto. Fašizem smatra za svojo dolžnost odgovarjati na nasilje z nasiljem. Pričakovali smo, da bo vlaada dostopno vršila svojo nalogo, toda izprevideli smo, da izdaja oblast. Vprašali smo Nitija: Ne bl-l nam povedali, kralječek, (colelet) kaj je pravzaprav Italija, kraljevina li ne? Ima-li vlado? Morelli ta vlaada ščiti Italijane in prisili jih, da se ravna po zakonih? Komunisti se bahajo s svojo silo in vaše slabosti in pravijo, da vas bodo prisili ukloniti se njihovi volji. Če ne nastopite proti njim s silo se bodo našli državljanji, ki bodo sami poskobili za represije. Državljanji bodo vzpostavili red, ki je uničen radi vaše slabosti, strahopetnosti in zločinskega obotavljanja. Mi vemo, da je sodobna človeška družba organično slabo organizirana, da potrebuje novo hišarhijo, ki se bo opiral izključno na prvenstvo razuma, talenta in značaja. Italijanska mladina gre za nami in je pripravljena boriti se z onimi, ki rušijo domovino — s ponoreštjo, ki je razrušila največje evropsko državo Rusijo. Humanitarizem je

agitacijska ideja. Edina možnost delovati v korist človeštva obstoji za Italijane v tem, da so kar najbolj zavedni Italijani. Ni nismo strankarski delavci ali pristaši ozke politične struje. Po krivici nas dolže, da smo zaščitniki buržauzije. V naših vrstah ni demokratičnih ali aristokratičnih, republikanskih, monarchističnih ali socialističnih predstnikov. Za nas je največje važnosti energija in entuzijazem. Rade volje čavodobimo pot cemu, ki smatra delo v korist domovine za načrtnoje malo. Kličemo v sivoje vrste one, ki so pripravljeni žrtvovati vse za srečo Italije. Diktatura proletariata je nasilje večine, ki ga narod ne more dovoliti.

Iz Gorgolinjeve knjige lahko posnemamo glavne teze fašizma: »Treba je ščititi čast in tradicije domovine. Fašizem, ki se je rodil na bojnem polju, ni stranka. On ne more ostati samo v okviru ene stranke. Kdor govori o fašizmu, govori o Italiji, fašist je najboljši vojak, ki se ničesar in nikogar ne boji. On je najboljši državljan.

Ali je fašizem res tak? Na to vprašanje naložje odgovore naši bratje v Primorju!

Brez reda ni koristnega dela.

Neki Francoz je obiskal Italijanskega ministrskega predsednika Benita Mussolinija in opisuje v pariškem Figaroju na zanimiv način osebnost tega diktatorja, ki je v revolucionirani državi, katera je bila na robu propada, napravil spet red in dvignil blagostanje. Izvajanja bodo tudi naše čitatelje zanimala:

G. Mussolini sprejema v palači Chigi, katuši palača della Consulta bodo v kratkem izročili italijanskemu prestolonasledniku. Cakam samo par minut, nato me vedejo v veliko dvorano, katera tla so iz marmorja, a precej prazna. G. Mussolini sedi za zelo navadno pisalno mizo, v kotu dvorane, ki leži nasproti vratom, treba je prekorčiti celo diagonalo, predno se pride do njega. Srednje postave je, toda zelo močan, obraz ima energičen, prsa izbočena in niti telesno, niti po svojih gestah se ne zdi kot divi diktator, kateri bi si ga človek predstavljal. Zelo simpatičen je, proži roko in se prisrčno nasmeji. Iz uljednosti, morda iz koketnosti, govorji z menoj francoski. Komaj pa se začne pogovarjati, že se pokaže državnik, postane hladen, oči so mu izredno gibančne in kažejo, da zelo pazno posluša. Človek čuti, da je vsaka beseda slišana. Mussolini odgovarja na one, ki se mu zdijo vredne, pusti pa v nemar vse, za kar nima takojšnjega zanimala.

Komaj sem izrazil, kako občudujem v Franciji neupogljivo voljo, ki je upostavila v Italiji red in disciplino, je že odgovoril:

»Da, red je sedaj upostavljen, disciplina tudi. Brez reda in discipline ni koristnega dela. Za koristno delo pa je

treba sloga, brez katere noben narod ne more udejstviti svojih moči. Lahko ste konstatirali pri svojem prihodu v Italijo, kako zelo so se časi spremnili. Nobenih demonstracij ni več, pet mesecov že nimamo stavk. Vlaki prihajajo in odhajajo točno na minuto. Važne reforme so se izvršile. Zakon osemurnega dela, ki ga moji predniki niso mogli spraviti pod streho, je bil ravnar kar sprejet. Odpustili smo 50.000 civilnih gardistov, 25.000 železničarjev in nadaljujemo zmanjševanje števila nepotrebnih državnih uradnikov. Hočemo štediti do kosti. Povsodi se že čutijo vplivi naše akcije: poglibili jo bomo v dobrobit Italije. Ko smo spoznali, da je kak ukrep koristen in smo se zanj odločili, ga z zmernostjo udejstvujem, pazim pa, da ob tistem času pokazem dovolj sile, da vzamem pogum vsakemu, ki bi hotel nasprotovati.«

Ta izvajanja so pravilna. V Italiji raste zaupanje in bogastvo. Italija je najprej sledila Mussoliniju z začudenjem, nato z zanimanjem, danes ga podpira, jutri ga bo silična naprej.

Mussolini je nadaljeval:

»Tako nisem več nemiren, kar se tiče notranjega položaja Italije. Položaj Evrope pa vzbuja vso mojo pozornost. Moja politika je miroljubna, ne rečem pa, pacifistična. (Ma politique est pacifique; je ne dis pas pacifiste.)«

Ko sem se popoldne sprehajal s priatelji po Rimu, smo se čudili, kaka delavnost vlada v mestu. Zidajo se mnoge hiše, popravljajo ceste in delajo arheološke izkopine. Vse to je v čudnem nasprotju z razburkanimi razmerami preteklega leta. — B.

Tih Bospor.

Bospor leži v srebrni meglici. Motno mesto, motna voda in komaj vidni gorski grebeni. V zraku ni nobenega gibanja. Pabrodnih dimov tam, kjer ga je zapustila turska ladjica, ki je odhitela na otok. V ozračju se čuti pomlad, ki se pa še ni spustila na zemljo; zima je odšla, toda njenodihanje le še vedno občutno. Vse je otožno in nesigurno kakor carigradske živiljenje sploh. Nedavno je to živiljenje še kipelo, toda dim od smrnskega pogorišča je legel kot črna senca na Carigrad. Vse je odhalilo in bežalo kamor in kakor je kdo mogoč. Obstalo je bilo trgovska živiljenja, kaj se godi in kdo je gospodar položaja je bilo težko ugantiti. Nato je vse utihnilo. Sedaj v Carigradu ni živiljenja: vse je dolgočasno in otožno. Toda obrisi političnega položaja so jasni in nesporni. Iz pisanega klobiča, v katerem so se zmešali Anglezi, Francozi, Italijani, kemanisti, mudansko premijerje, lausanska hincavščina, ostavka kalifa, angorske grožnje in razpad kemanistične armade (do 80 tisoč vojakov je zbežalo domov) se je pokazala kreplek zvita in dobro pobaranata angleškega gospodarstva na Bosporu. Filadnekrven, preciznost in čudočito upoštevanje končnih ciljev angleškega delovanja mora človeku imponirati. Ko je gorela Smirna. Carigrad pa je šumel v manifestacijah, je bilo tu samo 700 moč angleške posadke. Vojna mornarica je bila pred Smirno. Zadostoval bi bil en sam eden korak, pa bi bil Carigrad zavzet, pobito vse, kar je bilo na poti in skuhana tak blizu - vzhodna kaša, ki bi je ne mogoč pojesti današnji diplomatski Edipi. Toda odločilen korak je storil Harrington s tem, da je prevedel manifestacije. Visele so na hišah zastave — on jih je odstranil. Turki so postavili slavoloke za sprejem Rejt-haša in trakijske žandarmerije — Harrington jim ni dovolil prehoda in slavoloki so šli v peč. Potem pa, dokler so trajali pogovori in pozajmanja, se je Carigrad napolnil z vojskami. Po dnevi premikanje volake, pomoči se tresa zembla pod tovornimi avtomobili. »Angleži eduhajo — so trobili različni naivneci. In res so Angleži sedeli na svojih kovčkih. Toda zgodilo pa se je nekako tako, da jih je bilo v Carigradu tem več, čim več jih je odhalilo. Premikali so se po mestu, menjali so svoja bivališča in le s čudežem preprečena katastrofa je dckazala smisel teh premeščenj: te dni je poveljnik španske križarke odšel na obalo in izročil povlečljivo svojemu pomočniku. Vračajoč je poveljnik opazil na ladji nenevadno vrvenje, ko pa se je vzpel na krov, je našel križarko v bojni pripravljenosti z

granatami in topovih. Manjšalo je samo že signala pa bi bili začeli grmeti topovi. »V mestu so neradi, obstrelijevati hočem od del, ki je določen za nas — je raportiral pomočnik vračajočemu se iz poplavljajočega Carigrada prestrašenemu poveljniku. Norca (možu se le bilo nepričakovano zmešati v glavi) so zamenjali, granate poskrili, luči ugasnili, toda prebilavovo ve, kaj posrejmo mirno dremajoče na Bosporu bojne prikazni: one ne spe. Skozi napol zatisnjene resnice pazljivo sledi za vsakim dihom Carigrada in v poljubnem trenutku lahko začno bruhati leklo in ogenj. Zato ni treba verjeti miremumu angleškemu nogometu, ki tako procviča povsod, kjer se je nastanilo angleško vojaštvo. Igrajo sicer, toda ne preigravajo.

Carigrad je utihnil. Pa ne samo da je utihnil, marveč včasih počenja nepričkovane stvari: Nedavno so pripravljali Refet-paši slavoloke, te dni pa so metali v njegov avtomobil kamene in resno poškodovali Refet-paši eno oko. Adnan beg je ob tej priliki sklical tajno posvetovanje in sklenjeno je bilo podvzeti naftastoje največje korake — kupiti odgovarjajoči obkladek. Carigrad je utihnil in osvilec. Saj pa tudi ni čudno, kajti tuk pred njim rastejo sive grame. Čanak — splošni beton, nedostopen od nenevne strani. V okolici Kiličije, v razdalji 15—20 km, se je mogoč sprehati med nepreglednimi skladiski vojne materiala. Pristanišče v Kiličiji je polno sivih ladji. V Galipoli grade na betonskem temelju pokopalnišča s pokolniki ogromnega kalibra. Za pravilno cirkulacijo voda so prodri preliv, ki nadomešča Dardane tako, da je mogoč izprehod iz Arhipelaga v Marmorno more brez plih.

Tako se torej pametni ljudje pogajajo in politizirajo. Oni vedo kaj hočejo in dosegajo svoje. Na jeziku se ozirajo na vse, v resnicu pa poznajo samo sebe. Angležem ni tul niti komunizem. V vsaki četji je komunistična organizacija s časom, brošurami in drugimi pomočki. Misliš pa komunistični Angleži ne zabranjujejo. Toda ko so komunisti hoteli nekaj storiti, je bilo nretkek teden brez žurna ustreljeno 22 Turkov. 3 Orki in 20 ruskih komunističnih aktivatorjev. In tako je v sivo meglici nad Bosporom vse tisto in doberčasno. Ker so se ljudje v politiki in političnih razočarali, so ostale samo že ugebalki na karte. To pravilo, da so Angleži sedili in ne pojdejo iz Carigrada, da se bo sultan, ki je zberejal na angleški ladji, vrnil z Arabci, ki so ga zelo prijazno sprejeli in da bo to letos poleti. Pravijo delo, da je Ježik dan Slove-

ku zato, da skriva svoje misli in da prav ravna oni, ki opravljajo svoj posel, drugoga pa ne ovira v njegovem razvoju. Na svetu da še daleč ni vse tako kakor se zdi zlasti, pa ne tako, kakor se govor.

Kozaki.

Te dni se mude pri nas sinovi ruske stepi in načolj izraziti predstavitelji nekdanje slave in moči carske Rusije. Nastopili so tudi pred občinstvom in dokazali, da poznajo poleg sable in zvestega spremembalca — konja tudi pesmi in ples. O kozakih, kakor tudi o Rusih sploh, je bilo naši javnosti pred vojno le malo znano in šele begunci iz te slovenske zemlje so pripravili, da se vsi deloma vpoznača in živimi. Med vsemi emigrantom so brez dvoma najbolj zanimivi kozaki, o katerih se je v času svetovne vojne toliko govorilo in pisanlo in ki so si pridobili za slavno rusko preteklost največ zasluga. Zgodovina kozštva in njegov službenopravni položaj v Rusiji po revoluciji seveda — je zelo zanimiv. Kozak je v prvi vrsti vojak. Morda edini človek na svetu — če odšteemo docela divja pleme — ki se takoreči rodil na konju in umre z orožjem v rokah na njenem. Hrabrost, čudočita spremnost, odkritost, dobrota in živahna znača, to so glavne vrline vsakega kozaka. Kot vborčena sila so tvorili kozaki v prešnji Rusiji takozvano »neravnalno konjenico ruske armade. Kozštvo izvira od slavnih Zaporočev, ki so nam znani iz Gogoljeve povesti »Taras Bulba« in iz Stenkevitčev romanov. To je bilo žival in bojevito malorussko pleme, ki je živel v času turških in tatarskih napadov na južnorusske kraje ob reki Dnepri. Za časa carja Ivana Groznega se je del teh Zaporočev izselil proti vzhodu in zasedel pokrajino na obrežju bregov reke Don. Drugi del je eden proti severozahodu, naselil se ob Volgi, na Uralu in v Sibiril, kjer so kozaki podarmili bogatstvo pokrajine divih mongolskih plemen, ki so bila skozi dolga stoletja težko breme za rusko carstvo. Katarina II., ki so ji delata Zaporočev izselili proti vzhodu in tako dosegli vladavino na obrežju Turčije in v Sibiril, kjer so vse odločnostno branili severni Kavkaz pred turškim napadom. Tako je nastalo iz prvotnega jedra Zaporočev kozakovo več vrst kozštva, ki so dobile ime dotedne pokrajine, kjer so se naselile.

Kmalu na to se je razvila na Kavkazu krvava bitka med Rusijo in tzk. Črkosi, ki so živeli kot divje pleme v kavkaskih gorah. Kubanški in donski kozaki so izrali v tel horbi odločilno vlogo in smo nini se imeno Rusija zavrhli, da je prisel Kavkaz končno v nene roke. V zahvalo za to pomoč je car Alexander II. dovolil Kubanskim in tserškim (ob reki Terči) kozakom nositi črkeško uniformo, v kateri se nihov potomci sprehajajo sedaj po Ljubljani. To uniformo nosijo kubanski kozaki s posebnim pomenom, ona je postala za njih nekaj simbola nekdanje slave, od katerega se kozaki ne loči za nobeno ceno.

Vseh kozakih skupin (vojsk) je v Rusiji 12. Skupno število znača 30 milijonov. Razdeljeno so takole: donskih kozakov je 10 milijonov, kubanskih 3½ milijona, tserških 2 milijona, sibirskih (uralskih, zabalkalskih, semirečenskih, priamurskih ursurških, astrarhanskih, orenburških in zamorskih) 15 milijonov. Vsaka skupina nosi posebno karakteristično uniformo in sicer vedno, bodisi na službi ali doma. S tem je kozak obvezan obnašati se povsod kot prav ruški vojak, uvaževati v polni meri disciplino, red in tradicije.

Zaradi zemljepisnega položaja (skoraj vsi obmejni kraji so v njihovih zvezstvih) je razumljivo, da so bili kozaki zvezstniki ruske države. V mitem času se pa peči kozak s poliedelstvom, živinorejo, sadjarstvom in drugimi vrstami domačega gospodarstva. To delo opravlja s tako vemo v marljivosti, da lahko služi za vzor vsem drugim slojem prebilavstva. Za zemljo in bogastva, ki so jih izkoriscali kozaki v svojih pokrajinalah, so moralni služiti državi in sicer v lastni uniformi, z lastnimi konji in orožjem. Vojniška obveznost je trajala od 15. do 45 leta. Načelo pozornosti posvečuje kozak svojemu naraščaju. Nodotakljivost tradicij o bojni slavi kozakih polkov, pesmi na čast junakov, zgodovina, ki jo ima vsaka skupina zase, vse to mora poznati kozaki sin že v zgodnji mladosti.

Revolucion je skoraj popolnoma uničila kozakovo moč. Trd oreh je bila ona za boljševike, mnogo krv je preteklo, predno je kozštvo polozilo svoje orožje, toda propaganda, zlasti med mladimi kozaki, je dosegla svoj cilj. Danes igrajo kozaki kot oborožena sila v Rusiji nobene vloge več. Stari, bojeviti v zvesti pristaši carskega režima so večinoma pobiti, ali pa so pomrli po boljševiških lečah, mladi se nahajajo deloma na službi sovjetske vlade, tiste pa, ki so se zdeli boljševikom nevarni, so poslati v druge kraje, na njihovo mesto pa so naselili kmete in begunce iz različnih evropskih držav.

Opolografične potrebščine The Rex Ro., Ljubljana

Cevile kupujte od domačih tovaren tvrdke Peter Kozina & Ko. z znakom »Peter«, ker so isti priznani načolj in načenši. Glavna zalogalna na debelo in drobno Ljubljana, Breg 20, ter Aleksandrova cesta 8, L.

Kriza v notranji politiki — stacionarna.

IZJAVA MINISTRA DR. MARKOVICA. — VPRASANJE KONFERENCE NAČELNIKOV STRANK. — VLADA IZVAJA VIDOVĐANSKO USTAVO. — GLASOVI PROTIV AMPUTACIJI.

— Beograd, 4. aprila. (Izv.) Na včerajnem sestanku je minister pravde dr. Marković glede politične situacije lapidarno izjavil: »Politična situacija je stacionarna in vlaada ni storila nikakih korakov za razloženje situacije. Vlaada je energetično z vsemi sredstvi skušala izvesti vidovđansko ustavo.«

»Ker je zakon o sreski in občinski samoupravi dosti nejasen in neodrejen, je vlaada določila komite ministrov, ki ima izdelati navodila, kako imajo oblasti postopati pri likvidaciji pokrajinskih namestništv v rezov.«

Drugača minister pravde ni podal novinarjem nikakih zanimivosti, ker je politična situacija še vedno neizpremenjena in ni bil od strani vlade storjen absolutno noben korak, da se najde končno izhodišče iz neizvredljive situacije. Vlaada tudi še ni določila smernice bodočemu parlamentarnemu delu. Katoliški in pravoslavni velikonočni prazniki so deloma dobrodošla tehnična zapreka, da se preje ne sklice se stanki strankinskih načelnikov. Kakor se čujejo glasovi iz radikalnih vrst, pozove vlaada strankine načelnike na konferenco okoli 19. t. m. Za 12. ali pa 14. na je sklicati parlamentarni klub radikalnih strank na plenarno sejo, na kateri ima razmotriti programne posamezne strank in razložiti raznolikost vodstva.

Glede radikalne stranke kot državovorne organizacije se lahko konstatiра značljivo dejstvo, da je radikalna stranka zadnje dni pokazala odločnost izvesti vidovđ

RAZMEJITVEN SPOR PRI RAKEKU.

Poslanik Antonijević bo pa istočasno tudi poročal vladi o razmejitvenih spornih točkah, ki zadevajo Rakel in Logatec. Te sporne točke imate obe (naši in italijanski) vlad medsebojno sporazumno rešiti. Član razmejitevne komisije med našo državo in Italijo polkovnik Daskalović je prispev včeraj v Beograd, da informativno poroča vladi o razmejitvenem sporu, ki se ima končnovejavno rešiti.

OBNOVITEV LAUSANNSKE KONFERENCE.

— London, 4. aprila. (Izv.) Na podlagi poluradnih informacij so sночи li sti javili, da je turška vlada iz Carigrada doposala zavezniškim državam noto, v kateri se Turška izjavlja pripravljen, da se 15. t. m. nadaljuje pogjanje glede mirovne pogodbe v Lausanni. Turška je v bistvu sprejela stareče zaveznikov.

— Rim, 3. aprila. (Izv.) »Tribuna« javlja, da se orijentska mirovna konferenca zopet sestane v Lausanni koncem meseca aprila. Konferenca bo trajala podružni mesec ali dva.

— Carigrad, 2. aprila. (Reuter) V svojem govoru v angorski narodni skupščini je Izmet paša glede zavezniške note izjavil, da računa z zadovoljivo rešitvijo. Ce bi pa temu ne bilo tako, je Turčija pripravljena za »vojno«. Odgovor na zadnjo zavezniško noto pričakujejo v Carigradu 3. aprila. Turki so baje pripravljeni na sestanek v Lausanni in predlagajo, naj se isti vrši 15. aprila. Odgovor se bo tukaj bržkone pridržkov glede sodnijskih vprašanj.

KRITIČNI POLOŽAJ NA ROMUNSKEM.

— Beograd, 4. aprila. (Izv.) Po počelih iz Bukarešti je notranje-politični položaj po sprejemu ustave postal na Romunskem zelo kritičen. Opozicija namernava vstrajno in z vsemi sredstvi voditi borbo proti novi ustavi, ki jo ne priznava, ker je vladu izključila več opozicijskih poslancev. Po vsej deželi prireja opozicija številne protestne shode. V Bukarešti se sestane vse opozicijske stranke, ki bodo zahtevale od krone razpis novih volitev pod neutralno vlado. Opozicija zahteva odstop Bratianov. Bratianu pa ne misli podati demisije, marveč izvesti samo rekonstrukcijo svojega kabinta.

— Pariz, 3. aprila (Izv.) V Londonu in v Parizu so razširjene vesti, da je na Romunskem izbruhnila revolucija in da je kraljeva rodbina pobegnila v Albo Jufo. Nad ozemljem stare Romunske je proglašen preki sod. Te vesti officijelno še niso potrjene.

PRIHODNJI SESTANEK PARITETNE KOMISIJE.

— Zagreb, 4. aprila. (Izv.) Današnji žutarnji List poroča iz Beograda, da bi se imela paritetna komisija sestati na konferenco dne 5. t. m. Zaradi pravoslavnih velikonočnih praznikov pa se komisija sestane šele pozneje, a ne več v Opatiji, marveč v Rimu. Razlog te sprememb teče v tem, ker želi italijanska delegacija, da bi bila bližje svoji vladni, kakor je bila v Opatiji, kjer je bila pod pritiskom reških Italijanov. Na spremembu je že privolila tudi naša vlada.

— Beograd, 4. aprila. (Izv.) Tekom prihodnjih dni pričakujejo iz Rima našega poslanika Antonijevića, ki je podpisal preliminare trgovinske pogodbe med našo državo in Italijo. Obenem poslanik poroča naši vladni ostanek italijanske v vprašanju opatijske konference.

SLAV. BROD IN VINKOVCI PRIKLJUČENA K SUBOTICI.

— Beograd, 4. aprila. (Izv.) V nekaterih krogih je nastalo veliko vznešenje zaradi vladinega sklepa, da se želj postavi Slavonski Brod in Vinkovci priključiti direkciji državnih železnic v Subotici. Ministrstvo saobračaja sedaj navaja utemeljene in tehtne razloge za ta sklep. V resnicu sta se s 1. aprilom zgoraj omenjeni postaji priključile direkciji državnih železnic v Subotici in to iz važnih gospodarskih, prometnih in tehničnih razlogov, ker je pričakovati povojnejše rezultate v režimu saobračaja. Osijek ostane še nadalje pod zagrebško direkcijo.

POGOĐA O VOJNIH POSOJILIH.

— Praga, 3. aprila. (ČTK) Češkoslovaška vlada je v svoji sedi 28. marca odobrila pogodbo o vojnih posojilih, sklenjeno 6. aprila 1922. leta v Rimu med Italijo, Poljsko, Romunsko, kraljevino SHS in Češko-slovaško. Pogodba gre za tem, da se omogoči državljanom omenjenih držav uveljaviti svoje terljave nepram Avstriji, Madžarski in Nemčiji v nadomestilu za gotovine, ki spadajo pod sekvester in so bile naložene kot vrtno posojilo. Omenjena pogodba bo v kratkem predložena v svrhu ratifikacije predsedniku republike.

SMRT DR. ROSENBERGA.

— Dunaj, 3. aprila. Generalni svetnik angleške - avstrijske banke dr. Rosenberg je umrl na kliniki Piselberg.

Politične vesti.

= Seja načelstva Narodno - predne stranke. Tajništvo NNS javlja, da se vrši redna načelstvena seja danes, v sredo, 4. aprila ob 20. v uredniških prostorih Slov. naroda. — Tajništvo.

= Radikalno - demokratska koalicija? Beogradski in zagrebški listi poročajo, da deluje Svetozar Pribičević z vsemi silami preko svojih prijateljev na to, da bi na dvoru izposloval, da bi se njemu izročila misija za sestavo nove volilne vlade, ki bi naj izvedla nove volilte v narodno skupščino. Za ta slučaj baje obča Pribičević, da bo popolnoma zlomil vsak odpor Radica na Hrvatskem in Korošču v Sloveniji. Ako se ta korak Pribičeviću ne posreči, ima pripravljen drugi načrt. Na dvoru sondira namreč teren, aki bi ne bila kročna pripravljena vplivati na radik. stranko in Pašića, da bi ti stopili znova v koalicijo z demokratimi, in sicer pod istimi pogoji, kakor v svoječasni radikalno-demokratski koaliciji. Demokratska stranka bi naj imela v novi vladi isto število portfeljev in iste resore, kakor jih je imela v kabinetu pred razpustom narodne skupščine. Ta koalicija vlada bi naj izvedla nove volilte. V smislu sporazuma, ki bi ga Pribičević sklenil z radikali, bi naj dobil Pribičević svobodne roke za borbo proti Radicu na Hrvatskem in proti dr. Korošcu v Sloveniji. V ostalih pokrajnah bi se naj radikalni in demokrati pri volitvah medsebojno podpirali. Na ta način bi demokrati in radikali izvojili pri volitvah absolutno večino in bi si na to razdelili oblast med seboj. — Težko se dá konstatirati, koliko resnice je na teh večeh, ni pa dvomiti, da so na delu močni vplivi, ki skušajo zvariti staro radikalno-demokratsko koalicijo, ki bi bila morda v danem momentu res najugodenješa rešitev iz obstoječe krize.

= Iz češkoslovaškega poslanstva v Beograd. Dosedanjé češkoslovaški konzul v Beogradu Jindřich Udržal je premeščen kot poslanški svetnik v češkoslovaško poslanstvo v Beograd.

= Dva frankovska dnevnika v Zagrebu. V Zagrebu je začel izhajati frankovski dnevnik »Pravaš«, glasilo dr. Horvata in drugih. Dr. Košutč je premeščen kot poslanški svetnik v češkoslovaško poslanstvo v Beograd.

= Dva frankovska dnevnika v Zagrebu. V Zagrebu je začel izhajati frankovski dnevnik »Pravaš«, glasilo dr. Horvata in drugih. Dr. Košutč je premeščen kot poslanški svetnik v češkoslovaško poslanstvo v Beograd.

= Musolini posej Trst. Rimski Tribuna poroča, da so tržaški poslanci posredovali pri podtajniku ministra predstavnika pričakujete rešitev od zavezniških držav, ki ih na propagandu prepriča, da je Nemčija iskreno pripravljena poravnati svoje dolgove in opustiti vsako misel o kakem revanži.

= Socijalizem na Angleškem. Angleška delavska stranka je začela v parlamentu sistematično borbo za zmagajo socijalističnih idej. Ob prilikah zadnjih sej spodnje zbornice je nastopil poslanec delavske stranke Snowden s predlogom, naj se uveljavlja namesto kapitalističnega sistema v praksi družabnega življenja socijalizem. Govornik ni zahteval, da se preide od kapitalizma takoj k socijalizmu, pač pa je predlagal parlamentu, naj se v očiglednem nesposobnosti kapitalističnega sistema v odgovarjanju oblik izkoristi in organizira prirodno bogastvo in sredstva za proizvajanje. Osigura naj se obstoj ogromnega dela prebivalstva. Vzrok sedanje krize izvira iz osebne lastnine. Polaganje, potom zakonodaje naj bi se kapitalistični sistem zamenjal z industrijskim in socijalnim redom, utemeljenem na družabni lastnosti in demokratičnim nadzorom nad sredstvi za proizvajanje in razdelitvijo živiljenjskih potrebsčin. — Snowden je izjavil, da delavska stranka ne predlaga revolucije in je proti konfiskaciji. Ta pot bi bila predolga in bi pripeljala do pogina. Med socijalizmom in bolješevizmom ni nicesar skupnega, marveč popolno protišlojive. Kot politična stranka je bolješevizem v svoji praksi in idejah fanatična reakcija. Kot odgovor na ta izvajanja je predložil sir Mond nastopno resolucijo: »Zbornica, ki je prepričana, da bi uničenje privatne lastnine privelo narod do bede in se danji položaj Še poslabšalo, je proti vsemu načrtu zakonodaje, ki bi odvzela državi korist od osebne iniciative. Ker smatra, da je mogoče premagati socijalno bedo, ne da bi se porušili temeljni sodelnega družabnega reda. Je zbornica pripravljena sprejeti kakršnekoli predlog, ki gredo za tem, da se odstranijo škodljive posledice monopolja in verižništva. Zbornica je odločno odklonila predlog, naj se zvali vso krvido za socijalno bedo na kapitalistični sistem. Kriva je deloma človeška narava, deloma pa civilizacija. Snowden prispevuje socijalizmu vse uspehe, ki jih je dosegla država na polju gospodarskega življenja tekom vojne. Sir Mond, ki ima 26-letno prakso v privatni industriji in 10-letno prakso kot minister, pa je izjavil, da privatni podjetnik izvršuje svoje delo vedno hitreje in bolje kot državni uradi. Predlog socijalističnega poslanca, ki je dober kritik, toda slab v pogledu konstruktivnega dela, bi pomenil or-

panje bogatih v velikem obsegu, to bi bilo sicer neke vrste politika, ne pa socijalizem. V Rusiji so ta poizkus sicer napravili, toda gospodarsko in psihološko se je izjavil. Velika industrijska država kot je Angleška lahko propade zaradi slabe gospodarske politike prav tako, kakor je izbruhne revolucija.

= Nemčija in Rusija. Znan nemški socialist Karl Kautsky je prispel v »Vörwärts« članek, ki govori o nemških nadaljnjih intervencijah sovjetske Rusije in o političnih manevrih Cunovega kabineta. Ljudi, ki pričakujejo rešitev iz današnjega položaja, pravi avtor, je v Nemčiji dan za dnevnem več. Za odrešenka smatrajo bolješeviško Rusijo, ki bo baje pregnala s svojo armado Francoze iz Porurja. Nemci upajo, da bo tudi sedaj, kot 1813. leta, Rusija rešila Nemčijo in da pride rešitev od vzhoda. Tako mislijo, ki govorijo oziroma, da se nadaljuje nemški odpor do skrajnosti. In res, Rusija ima mnogo vojašča toda tudi v Nemčiji ne primanjkuje za vojaško službo sposobnih ljudi. Kar se tiče bojnega materijala, orožja in municije, kakor tudi vseh novih aparatorov, ki prinašajo v sodobni vojni poštev, Rusija ni bogatej kot Nemčija. Razmere na ruskih železnicah so že zelo slabe. Zadnja svetovna vojna je dokazala, kako težka je borba proti veliki industrijski državi. Rusija tudi pred 10 leti ni imela urene industrije in zadostnega števila železnic, zadnja vojna in bolješevski pa so deorganizirali še to, kar je imela prej. Sovjetski vladni se dosedaj ni posrečilo dosegiti zboljšanje. Četudi se baha na vse strani. Ona do sedaj še ni mogla rešiti prebivalstva od lakote, ki grozi gospodarstvu stalna. Obdelovanje zemlje nazaduje vsak leto. Boljševski industrie je še slabši. Metalurgija, ki je tako važna za vojno, je definitivno uničena. Velike tovarne ne izdelujejo niti 4% teza kar so izdelovali pred vojno. Finančni položaj se je sicer nekoliko zboljšal, toda za to so bile potrebne ogromne žrtve. Ker so uničeni delavski sindikati, se je znižala delavska plača do minima. Plača je mnogo manjša kakor živilenske potrebe. Vlada, ki hči na ta način zboljšati svoje finance, dokazuje s tem, da ne ve od česa je odvisna moč moderne države. Bolješevski hrčeti uvesti v Rusijo novo gospodarsko politiko, toda oni razumejo kapitalizem prav tako malo kakor marksistični socijalizem. In ker niso razumeli kapitalizma, niso mogli razumeti tudi temeljnih vprašanj komunizma. Misel, da je usoda določila triumvirat - Trockij, Mirti in Ludendorff - da reši Nemčijo, je prazen sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugodnem trenutku lotila pustolovščini in zapustila Nemce in načinom počasi položaju - da reši Nemčijo, le prav sen. Ta sen bi se končal z groznim prebivenjem na Nemčijo. Ne glede na notranje neprilike in manj zanesljivega zavezniške kot je sovjetska Rusija. Ako bo imela korist, se bo v ugod

Kultura.**REPERTOAR NARODNEGA GLEDA
LICA V LJUBLJANI.****OPERA.**

Sreda, 4. aprila: Vrag in Katra. — Red D. Četrtek, 5. aprila: Nižava. Govstovanje gđe. Hana Pirkova je Bratislavsko. — Red C. Petek, 6. aprila: Čarostrelec. — Red A. Sreda, 7. aprila: Janko in Metka. — Izven. Nedelja, 8. aprila: Sevinski brivec. — Izven.

DRAMA.

Sreda, 4. aprila: Otok in Struga. — Red B. Četrtek, 5. aprila: Oihelo. — Red E. Petek, 6. aprila: Otok in Struga. — Red D.

— Iz gledališke pisanine. Pri predstavi Dvorakovke opere »Vrag in Katra» v sredo, dne 4. aprila, počela vloga Marbuela g. Zupan. Četrtek, dne 5. t. m. gostuje v operi »Nižava» dramatična pevka Bratislavsko gledališča gđe. Hana Pirkova kot Marta. Pri tej predstavi poleg vloge Tomasa g. Betteta. V soboto, dne 7. t. m. bo v opernem gledališču premiéra krasne Humperdinckove mladiške operе »Janko in Metka». Vloga Metke poče gđe. Thalerjeva, vloga Janka gđe. Rewiczewa, vlogi čarownice-hrastalke gđe. Kattnerjeva, vlogi škratov Peščenčka in Rosavika počela gđe. Korenjakova in Saxova. Očeta pole g. Cvejš, mater pa ga. Smolenskaja. Gotenka konzervatorija, gđe. Saxova nastopi pri tej predstavi prvič na gledališkem odru. Dirigiralo bo g. Karel Jerai, režiral pa g. Štefanjan. Potrebne nove dekoracije je naslikal g. Skrnjeka.

— Hana Pirkova, primadona slovaškega narodnega gledališča v Bratislavi, gostuje v četrtek, dne 5. aprila 1923, v operi »Nižava» v ulogi Marte. Poleg drugih vlog, ki jih je kreirala s svoimi izrednimi muzikalčinimi v igralskimi zmožnostmi, je boš s svojo »Marto» dosegla načelo uspeha. Tako piše o ti njeni vlogi osješki »Juge» z dne 29. novembra 1919: »Kreacija Marte, ki nam jo je podala Hana Pirkova, je bila preživljena in doživljena. Od prvega trenotka, ko je stopila na oder, smo znali, da tu neha teater in začenja življenje. Pri Marti g. Pirkove smo čutili, da je to umetnika, kateri pomeni: muzika nebo in zemlja in uloga, katero igra, kri, dušo in živce. Pri njem petu smo občutili vse ono veliko in umetniško, kar živi izven vse tehnik in virtuoznosti.« Šajtrevski »Glas naroda« z dne 20. maja 1920 pa piše: »Hana Pirkova je bila v kulminaciji svoje moči. V nji smo videli umetnico neobičajne kvalitete in velikega kova. Naravnost čutilo se je, kako je rastla s svojo ulogo in kako s pripovedjo lakovito in dozjelim d'isponiranim svojega glasa muzikalno in glasovno, z dušo in talentom interpretirajočim razmerne situacije Marte... V trejem dejaju je bila naravnost nedosegljiva.«

— Jugoslovensko društvo za promicanje angleškega jezika, ki je bilo ustanovljeno začetkom marca lanskega leta je imelo svoj letni občeni zbor v poslopiju I. drž. gimnazije. Podpredsednik dr. Skaberne je v kratkih besedah poročal o društvenem delovanju ter njeva napredovanju. Število članov je naraslo od 66 na 185, kar je tako zadovoljivo. Društvo stremi, da se izvzebači član v angleškem jeziku, da se jim nudijo tozadneva potrebna sredstva in pred vsem, da spožna anglosaksinski svet naše gospodarske tehnike in nas podpira v tekmi in razvoju narodnega gospodarstva. Gospa Mama dr. Puntarjeva je prečitala poročilo o knjižnici, obstoječi iz velikega števila krasnih knjig, samih darov britanskih in ameriških prijateljev in založnikov; potem veliko revij v rednih časopisov, ki so članom vedno na razpolago. Gospod Andrejevič je poročal o finančnem stanju društva, ki je tako zadovoljivo. Posebna zahvala za nesčitljivo in požrtvovljeno trud se je izrekla s soglasnim odobravanjem učiteljev angleškega jezika na našem vsečilšču in tajnišču društva gospod Copeland ki je poročala o stikih in zvezah z Ameriko in Vel. Britanijo, ki so mnogo pripomogle k medsebojnemu spoznavanju in zbljanju. Pri dopolnilnih volitvah odbora je kooperativni odbor na podlagi § 14. društva, pravil kot tajniščo gđe. Mira Knežević, v nadzorstvu pa je bil izvoljen na mesto g. Bogdanovića v Mežičah, g. Alf. Lörger. Društveni tečaji so vseskozi praktičnega značaja. Važnost angleškega jezika je tako velika, ker govoriti ta jezik desetine prebivalstva celega sveta in se tudi trgovske in kulturne zveze Jugoslavije z Vel. Britanijsko in Ameriko razvijajo od dne do dne bolje.

tu več različnosti in morda v solo-točkah bodisi na klavirju ali s petjem ublažila nedostatke kozaškega zboru? Dejstvo, da bi nastopil domaćin in bi koncert ne bil čisto ruski, bi nikogar ne motilo. Z druge strani pa bi bil materijelni uspeh vsekakor večji. V moralnem oziru se naši govorje tudi včeraj niso mogli preveč pritožiti, kajti uživali so živahno odobravanje, dasi jim ni bilo treba, kot zadnjici, ponavljati posamezni točki.

— Slovensko gledališko društvo »Ljubljana« v Ljubljani praznuje dne 8. in 9. aprila svojo tridesetletnico, in sicer bo v četrtek, dne 5. t. m. gostuje v operi »Nižava« dramatična pevka Bratislavsko gledališča gđe. Hana Pirkova kot Marta. Pri tej predstavi poleg vloge Tomasa g. Betteta. V soboto, dne 7. t. m. bo v opernem gledališču premiéra krasne Humperdinckove mladiške operе »Janko in Metka«. Vloga Metke poče gđe. Thalerjeva, vloga Janka gđe. Rewiczewa, vlogi čarownice-hrastalke gđe. Kattnerjeva, vlogi škratov Peščenčka in Rosavika počela gđe. Korenjakova in Saxova. Očeta pole g. Cvejš, mater pa ga. Smolenskaja. Gotenka konzervatorija, gđe. Saxova nastopi pri tej predstavi prvič na gledališkem odru. Dirigiralo bo g. Karel Jerai, režiral pa g. Štefanjan. Potrebne nove dekoracije je naslikal g. Skrnjeka.

Sokolstvo.

— Za zgradbo Sokolskega doma v Sp. Školi so darovali po br. Svoboda: br. starec Ivan Zakotnik 100 Din., br. Emil Stare in br. Stepič Peter po 50 Din., br. dr. Šapla in br. Avguščin Emil po 10 Din., ter po br. Kovč Pavlin, dva neimenovana gospoda po 40 Din. Vsem darovalcem iskrena hvala.

— Zvezra pol'skega Sokolstva v Ameriki je imela občni zbor v Chicagu. Sedelci zvezje je v Pittsburghu.

— Jugoslovensko Sokolsko Kolpo je se stavljal v založili znani Sokol br. Pero Lazarević. Glasba je prirejena za klavir in jo društvo in posamkovo koplo priporočamo. Cena partiture je 6 Din. ter se naroča v pisarni Jugoslovenskega Sokolskega Saveza v Ljubljani.

— Sokol Medja — Izlake se iskreno zahvaljuje za po sestri Minki Bregar načrano in od omiza »Zgodovinska misa« pri Košaku v Ljubljani darovano sveto 1800 K. Zdravol!

Turistika in sport.

— Pozor turisti! V koči v Kamniški Bistrici (v gostilniški sobi) je bila na velenjonočni ponedeljek zjutraj pozabljena svečnjava Ženska volnena jopa z modrimi črtami in modrim ovratnikom. Kdo izmed turistov bi vedel zanjo, naj sporoči na upravo »Slovenskega Naroda« pod »Jope«. Isteča dne popoldne je bila na potu iz Bistrice do Stran izgubljena nova bela britasalna v glasovno, z dušo in talentom interpretirajočim razmerne situacije Marte... V tretjem dejaju je bila naravnost nedosegljiva.

— Jugoslovensko društvo za promicanje angleškega jezika, ki je bilo ustanovljeno začetkom marca lanskega leta je imelo svoj letni občeni zbor v poslopiju I. drž. gimnazije. Podpredsednik dr. Skaberne je v kratkih besedah poročal o društvenem delovanju ter njeva napredovanju. Število članov je naraslo od 66 na 185, kar je tako zadovoljivo. Društvo stremi, da se izvzebači član v angleškem jeziku, da se jim nudijo tozadneva potrebna sredstva in pred vsem, da spožna anglosaksinski svet naše gospodarske tehnike in nas podpira v tekmi in razvoju narodnega gospodarstva. Gospa Mama dr. Puntarjeva je prečitala poročilo o knjižnici, obstoječi iz velikega števila krasnih knjig, samih darov britanskih in ameriških prijateljev in založnikov; potem veliko revij v rednih časopisov, ki so članom vedno na razpolago. Gospod Andrejevič je poročal o finančnem stanju društva, ki je tako zadovoljivo. Posebna zahvala za nesčitljivo in požrtvovljeno trud se je izrekla s soglasnim odobravanjem učiteljev angleškega jezika na našem vsečilšču in tajnišču društva gospod Copeland ki je poročala o stikih in zvezah z Ameriko in Vel. Britanijo, ki so mnogo pripomogle k medsebojnemu spoznavanju in zbljanju. Pri dopolnilnih volitvah odbora je kooperativni odbor na podlagi § 14. društva, pravil kot tajniščo gđe. Mira Knežević, v nadzorstvu pa je bil izvoljen na mesto g. Bogdanovića v Mežičah, g. Alf. Lörger. Društveni tečaji so vseskozi praktičnega značaja. Važnost angleškega jezika je tako velika, ker govoriti ta jezik desetine prebivalstva celega sveta in se tudi trgovske in kulturne zveze Jugoslavije z Vel. Britanijsko in Ameriko razvijajo od dne do dne bolje.

— Cross country v Zagrebu. Na velenjonočno nedeljo se je vršil v Zagrebu Cross country za prvenstvo Jugoslavije, ki se ga je udeležilo 7 klubov. Kot prvi je delpel na celi Štefanovič (Beograd). »Jugoslavija« v časi 27 : 57. dnevi Bušković (Concordia) 28.10. tretji Schneller (Hašk) 28.11.

— Cross-country v Zagrebu. V nedeljo se je vršil v Zagrebu Crosscountry, kateri se je udeležil tudi »Jadrane« iz Ljubljane. Kolikor smo zvedeli podrobnosti, je pričel prvi na celi Štefanovič iz Beograda, peti pa je bil Krešelj iz »Jadran«, deveti Čuk (J.). Krejbeli si je brezvonomo poziciral na drugo ali tretje mesto, da ga ni nini Hrvat brutalno napadel. O tem bomo napisali.

— Cross country v Zagrebu. Na velenjonočno nedeljo se je vršil v Zagrebu Cross country za prvenstvo Jugoslavije, ki se ga je udeležilo 7 klubov. Kot prvi je delpel na celi Štefanovič (Beograd). »Jugoslavija« v časi 27 : 57. dnevi Bušković (Concordia) 28.10. tretji Schneller (Hašk) 28.11.

— Cross-country v Zagrebu. V nedeljo se je vršil v Zagrebu Crosscountry, kateri se je udeležil tudi »Jadrane« iz Ljubljane. Kolikor smo zvedeli podrobnosti, je pričel prvi na celi Štefanovič iz Beograda, peti pa je bil Krešelj iz »Jadran«, deveti Čuk (J.). Krejbeli si je brezvonomo poziciral na drugo ali tretje mesto, da ga ni nini Hrvat brutalno napadel. O tem bomo napisali.

Pričevanje.

— Uradnik je zgubil celo mesečno plačo Din 900 (v bankovcih po Din 100) na poti ob belgijske vojašnice mimo glavnega kolodvora, po Bleiburgovi cesti, mimo drž. kolodvora in Kolodvorski cesti. Pošteni mitrali na odda znesek proti nagradi 20% v Upravi lista.

— Stara siva rokavica podložena s kožuhovito se je zgubila na cesti, prosi se da se odda pri upravnemu listu proti nagradi.

— Zgubila se je slovenska knjižica na ime Jera Jazbiček. Pošteni mitrali se prosi, da io odda na polici.

— Izgubila se je na sv. Katarini na velenjonočni ponedeljek srebrna damska nita s usnito zapetnicijo. Pošteni mitrali na odda proti nagradi na našem urečtvu.

— Izgubil se je mal psiček ručave barve na glavi belo lis, s letnino znakom, stoji na ime ptki, h konjur se je zatekel, naj se vrne na Resljevi cesti bl. 22. Ostatna lekše, proti nagradi.

— Čegav je pes? V nedeljo zvčer je bil ujet pobegli pes volče pasme z dolgo verigo. Lastnik ga dobi na Glincah bl. 74 pri Ljubljani.

Zbirajte znamke za „Jugoslovensko Matiko“!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 4. aprila 1928.

— Ventil za nervoznost. Zagrebški »Obzor«, piščo o vesteh, nanašajočih se na grozčo amputacijo, izvaja:

»Ako tudi vsa stvar visi v zraku in se ni kristalizirala v sami vladni in na dvoru, vendar jejasno očrtava v današnjih dneh nervoznost in situacijo, v kateri se nahajamo, kakor tudi pritisak, ki ga ta situacija vrši na Beograd. Vsekakor je treba konstatirati, da razmere v Beogradu vro in da se situacija kuha. Kakor se zdi, bo pojava misli, da je amputacija skrajno sredstvo, ki ni potrebnega, da se v današnjih razmerah uveljavlja, ker je sam Radić s svojimi ekstremimi zahtevami mnogo lakša rešitev od amputacije, ventil, skozi katerega bo imela svoj odvod vsa naša nervoznost, ventil, ki bo že v nekoliko dneh ustvari lažjo in znosljivejšo atmosfero.«

— Tudi pred enim letom je bila naša politična atmosfera prenasledena od amputacij in nasilnih sredstev, ne da bi prišlo do usodnih eksplozivnih izbruho.

— Češkoslovaški skoli v Ljubljani.

— Včeraj popoldne so prispevali s pravim brzovlakom v Ljubljano na potu v Rim češkoslovaški škofovi, in sicer praški nadškofov Kordač, litomerški škofov Gross, kraljevograški škofov Kašpar in brnški škofov Klein. Češkoslovaški skofovi potujejo v Rim, da z Vatikanom utrdijo nekatera sporazuma.

— V tobačni tovarni v Ljubljani se vrši dne 7. maja fl. ofertalna prodaja raznega skartnega materiala (odpadkov lesene, papirja in sodov). Pogoji so na razpolago v tobačni tovarni v trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani.

— Zanimivo predavanje. Ljubljansko občinstvo opozarjam na preizkušljivo predavanje »Spomini na vojno leta 1914–18«.

— Kdo bo našel včasih 4. t. m. ob 8. zvečer mestni dom.

— Predava ga Darinka Grulčeva iz Sremke Kamenice o svojem delu med vojno, ki je bilo posvečeno izključno našim vojnicam. Vstop je prost in vsakdan.

— Zanimivo predavanje. Ljubljansko občinstvo opozarjam na preizkušljivo predavanje »Spomini na vojno leta 1914–18«.

— Kdo bo našel včasih 4. t. m. ob 8. zvečer mestni dom.

— Predava ga Darinka Grulčeva iz Sremke Kamenice o svojem delu med vojno, ki je bilo posvečeno izključno našim vojnicam. Vstop je prost in vsakdan.

— Zanimivo predavanje. Ljubljansko občinstvo opozarjam na preizkušljivo predavanje »Spomini na vojno leta 1914–18«.

— Kdo bo našel včasih 4. t. m. ob 8. zvečer mestni dom.

— Predava ga Darinka Grulčeva iz Sremke Kamenice o svojem delu med vojno, ki je bilo posvečeno izključno našim vojnicam. Vstop je prost in vsakdan.

— Zanimivo predavanje. Ljubljansko občinstvo opozarjam na preizkušljivo predavanje »Spomini na vojno leta 1914–18«.

— Kdo bo našel včasih 4. t. m. ob 8. zvečer mestni dom.

— Predava ga Darinka Grulčeva iz Sremke Kamenice o svojem delu med vojno, ki je bilo posvečeno izključno našim vojnicam. Vstop je prost in vsakdan.

— Zanimivo predavanje. Ljubljansko občinstvo opozarjam na preizkušljivo predavanje »Spomini na vojno leta 1914–18«.

— Kdo bo našel včasih 4. t. m. ob 8. zvečer mestni dom.

— Predava ga Darinka Grulčeva iz Sremke Kamenice o svojem delu med vojno, ki je bilo posvečeno izključno našim vojnicam. Vstop je prost in vsakdan.

— Zanimivo predavanje. Ljubljansko občinstvo opozarjam na preizkušljivo predavanje »Spomini na vojno leta 1914–18«.</p

